

SYSTEM WZMOCNIEŃ POZYTYWNYCH
PROMUJĄCYCH DOBRE ZACHOWANIA UCZNIÓW

SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO-WYCHOWAWCZY
W TARNOWIE

WSTĘP

Przedstawiony program powstał z myślą o osobach z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Wdrożony został w 2008 roku przez nauczycieli pracujących w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowie przy ul. Romanowicza 9.

Punktem wyjścia do opracowania programu była „Podstawa programowa kształcenia ogólnego uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym w sześcioletnich szkołach podstawowych i gimnazjalnych” z dnia 4.01.2001. (Dz. U. nr 5 z dnia 24.01.2001).

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU :

- Modyfikacja zachowań u uczniów z niepełnosprawnością intelektualną ułatwi nabywanie nowych umiejętności.
- Wzmacnianie pozytywnych zachowań będzie motywacją do wysiłku i pożądaných zmian.
- Nagradzanie w postaci ekwiwalentu - żetonu „Uśmiechu” będzie dla ucznia atrakcyjne i wystąpi natychmiast po zaistniałym oczekiwanym efekcie.
- Wymiana żetonu na wybrane przez ucznia nagrody korzystnie wpłynie na samokontrolę wychowanka, rozwinię jego samodzielność i autonomię.

CELE PROGRAMU :

Głównym zadaniem jest

- zmiana niepożądanych zachowań u uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Z powyższego celu wynikają cele szczegółowe :

1. Kształtowanie postaw i zachowań społecznych,
 - promowanie zachowań pozytywnych,
 - zapobieganie występowaniu zachowań niepożądanych,
 - wdrażanie do uczestnictwa w różnych formach życia społecznego, przestrzegając przyjętych norm,
 - rozwijanie czynności samoobsługowych niezbędnych do, w miarę możliwości, samodzielnego funkcjonowania,
 - rozwijanie umiejętności porozumiewania się z otoczeniem w sposób odpowiedni do możliwości psychofizycznych ucznia,
 - przygotowanie ucznia do aktywnego, godnego spędzania czasu wolnego.
2. Kształtowanie pozytywnych cech charakteru,
 - propagowanie postaw wzajemnej pomocy, poczucia wspólnoty grupowej,
 - wdrażanie do kulturalnego, społecznie akceptowanego stylu bycia.

Wymienione cele i założenia programowe realizowane będą wśród dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym uczęszczającą do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tarnowie, ul. Romanowicza 9.

Zadaniem każdego nauczyciela pracującego z grupą na danym etapie nauczania jest wprowadzenie i dostosowanie systemu modyfikacji zachowania do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczniów oraz uwzględnianie założeń programowych i zadań zawartych w indywidualnych planach edukacyjno- terapeutycznych wychowanków.

TREŚCI PROGRAMOWE :

1. KRYTERIA DOBORU ZACHOWAŃ DO PROMOWANIA:

- Zachowanie jest w zasięgu możliwości ucznia, występowało już kilkakrotnie w codziennych sytuacjach.
- Zachowanie jest „warte” promowania – tzn. opanowanie danej umiejętności jest ważne dla ucznia z punktu widzenia jego rozwoju.
- Zachowanie będzie stosunkowo łatwe do kontrolowania przez nauczyciela (stawianie mało realistycznych celów nie ma sensu).
- Zachowanie wybrane przez nauczyciela nie powinno być prostym zaprzeczeniem, negacją niewłaściwego zachowania o charakterze autostymulacji. Zachowanie wybrane do promowania powinno być obserwowane i oceniane przez nauczyciela w ściśle określonych ramach czasowych, znanych dziecku. Po pewnym czasie ramy te stopniowo można rozszerzać, pamiętając o tym, że dziecko z trudem nabywa umiejętność pilnowania się przez dłuższy czas.

2. SFERY PROMOWANYCH ZACHOWAŃ :

- SAMOKONTROLA ucznia w różnych sytuacjach życia codziennego :
 - właściwe wyrażanie emocji: złość, radość, smutek, lęk, ból, zmęczenie, głód,
 - zaspokajanie własnych potrzeb (w sposób kulturalny, bezkonfliktowy),
 - przestrzeganie norm społecznych obowiązujących w grupie, w szkole.
- DZIAŁANIA NA RZECZ INNYCH członków grupy:
 - spieszenie z pomocą , życzliwość, wyrozumiałość,
 - pełnienie odpowiedzialnych zadań np. dyżur w klasie.

3. SYSTEM MODYFIKACJI ZACHOWANIA OKREŚLA:

- Rodzaj zachowania podlegającego modyfikacji.
- Liczbę ekwiwalentów przyznawanych za wystąpienie pożądanego zachowania lub czynności.

- Liczbę ekwiwalentów potrzebną do wymiany w kawiarni na wybraną nagrodę.
- Program może ulegać zmianom, w zależności od postępów ucznia, jego potrzeb i możliwości. Zmiany te powinny polegać na ułatwianiu lub utrudnianiu osiągnięcia wzmocnienia oraz na zastosowaniu innych rodzajów wzmocnień.

4. ELEMENTY SYSTEMU MODYFIKACJI ZACHOWAŃ :

- „UŚMIECH”

„Uśmiech” stanowi element modyfikacji zachowania opartego na ekwiwalentach. Wzmocnieniem (wtórnym) są w tym systemie żetony- „Uśmiechy” nabierające dla dzieci wartości, dzięki możliwości ich wymiany na wybrane przez siebie nagrody raz w tygodniu, w wyznaczonym do tego pomieszczeniu.

- ŻETONY „UŚMIECH”

Żetony przydzielane są uczniowi bezpośrednio po wystąpieniu pożądanego zachowania lub jego elemencie, w celu zwiększenia prawdopodobieństwa ponownego jego wystąpienia. Modyfikowane zachowania powinny być ujęte w programie pracy indywidualnej z uczniem. Należy także (orientacyjnie) określić czas, w którym dane modyfikacje powinny wystąpić. Żetony przydzielone po wystąpieniu każdego pożądanego zachowania powinny znajdować się w widocznym miejscu w klasie, aby uczeń w każdej chwili mógł sprawdzić, ile żetonów posiada. Uczeń powinien- w miarę możliwości samodzielnie umieścić żeton w wyznaczonym do tego miejscu.

5. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW :

Procedury osiągnięcia założonych przez nauczyciela celów muszą być zawsze wytyczane indywidualnie, w zależności od możliwości ucznia, poziomu jego psychofizycznego rozwoju oraz posiadanych kompetencji.